

NINGÚ NO ÉS PROFETA A LA SEVA TERRA

Opinió

Un pioner. El Dr. Jaume Ferran Clúa (Corbera d'Ebre) mai ha estat prou reconegut

Raül Font-Quer Plana
Biòleg i Farmacèutic

Aquests dies de saturació informativa sobre el coronavirus i la recerca sobre una possible vacuna, m'ha vingut a la memòria l'emblemàtica figura del Dr. Ferran, un pioner del món de la ciència de la microbiologia, un dels més importants científics que es van iniciar en una moderna ciència que, al segle XIX era tota una novetat. Les seves principals aportacions recaigueren en el domini de les incipients tècniques de vacunació i causaren un important impacte en els reduïts àmbits universitaris que s'estreïen en aquestes noves i revolucionaries aportacions clíniques. Malauradament mai no li hem reconegut prou, en la seva terra, els seus més que destacats mèrits i aportacions científiques.

Aquest destacadíssim científic va néixer l'any 1851 a Corbera d'Ebre i va estudiar el batxillerat a Tarragona, llicenciant-se en medicina a Barcelona l'any 1873. Va començar a exercir a Tortosa i, de seguida es va començar a fixar en l'estudi dels microbis que, fins al descobriment del microscopi simple, 200 anys abans per Leeuwenhoek, havien estat molt poc estudiats. El jove Ferran va agafant prestigi i és enviat com a comissionat, per l'ajuntament de Barcelona, a Marsella amb l'objectiu que estudiés el còlera. Cal dir que aquest agent havia provocat 3.344 morts en aquesta ciutat, l'any 1834. Més tard torna a Tortosa i descobreix la vacuna que immunitzava contra el bacil del còlera (bacteri descobert per Robert Koch el 1883). El bacil ha anat ocasionant diverses pandèmies des de llavors. Encara l'any 1994, al Perú hi va haver més d'un milió d'afectats i més de 10.000 morts.

Als 34 anys va presentar els seus avenços a l'Acadèmia de Ciències de París. La fe en els seus descobriments el va portar

a realitzar els primers assajos clínics amb la seva família i ell mateix, sortint-ne tots immunitzats. Arran d'això, el governador civil de València va demanar-li que vacunés prop de 30.000 persones, ja que l'epidèmia allà era molt forta. Val a dir que, arran de les seves teories, va mantenir enfrontaments molt forts amb el Nobel Santiago Ramón y Cajal.

L'any 1886 va descobrir la vacuna antitífica i, l'any següent, es creà a Barcelona el segon Institut antiràbic, després del de Pasteur a París, i Ferran és nomenat director d'aquest, tot millorant el sistema emprat per Pasteur. Aquí no va acabar la seva tasca incommensurable, més tard, el 1897, treballa en el tractament de la tuberculosi i amb altres vacunes per a bestiar.

Tota aquesta activitat innovadora el va portar a mantenir una bona relació d'amistat amb el mateix rei Alfons XIII, però les enveges d'altres científics mediterrànies, que ocupaven els llocs de privilegi de l'administració científica oficial de la Villa y Corte, que ben poc aportaven a la ciència, però que gaudien dels am-

«Va tenir amistat amb el rei Alfons XIII però les enveges d'altres científics el van privar del reconeixement de la immunologia»

plis privilegis de l'oficialitat, van ser obstacle que se li reconeguessin els amplis i extraordinaris avenços en el terreny de la immunologia.

Fixeu-vos que en aquest breu article hi han aparegut diversos conceptes actualíssims com ara: vacuna, immunologia, assajos científics... que el nostre il·lustre científic tarragoní va treballar ara fa 150 anys amb més que notable èxit.

Crec oportú vindicar aquesta enorme figura científica de la nostra terra, que disposa de carrers a ciutats i pobles com Barcelona, Terrassa, Roda de Berà, Reus, la Sénia, Sant Carles de la Ràpita, Tortosa, l'Ametlla de Mar, Corbera d'Ebre... o un Institut de Batxillerat a San Fernando de Henares, tres Escoles: Corbera, Barcelona i Valldoreix i un monument al carrer Princesa de Madrid.